

Slovenija, seniorji, v pogojih globalizacije, informatizacije in demografskega prehoda v reformnih časih

Tomaž Banovec

Zveza društev upokojencev Slovenije

Slovensko društvo informatika

Forum IKT50+

tomaz.banovec@siol.net

Portorož - 15. 16 in 17. malega travna 2013

Forum IKT 50+ za dolgoživo informacijsko družbo

O čem nameravam govoriti

1. Moto ali izhodišča
2. Globalizacija in demografija in potrebne spremembe
3. Evropske zaveze – stare in nove
4. Slovenije in njen položaj splošno
5. S čem gremo v zaveze - iščemo odgovore
6. Ali je to možno brez informatizacije in reform trga dela
7. informacijska in dolgoživa družba intrageneracijsko sodelovanje
8. Forum IKT50+ Cilji in predlogi

Moto in izhodišča tudi za Forum IKT50+

- *Kanclerka Angela Merkl: Imamo dva velika izziva; globalizacijo in demografski preobrat... Nemški demografski vrh september 2012.*
- *Galileo Galilei: Meriti je treba vse, kar je merljivo, kar ni merljivo, je treba napraviti merljivo.*
- *Karel Gauss: Nič bolje ne pokaže naših matematičnih neznanj, kot uporaba nenatančnih podatkov v nadaljnjem računanju.*
- *Neznan avtor: na tabli inštitut J. Stefan (1992)
... Dovolite mi narediti pregled. V začetnih časih umetne inteligence so me študenti spraševali "kaj je najboljši način za predstavitev znanja", običajno sem odgovoril, da še ne vemo. Vendar sedaj lahko dam nenavaden odgovor: Za reševanje vseh, tudi najmanjših problemov, moramo uporabiti različne predstave. To je zato, ker ima vsak posamezen del podatkovne strukture svojo pomensko lastnost in tako nobena (podatkovna struktura) samo po sebi ne more biti primerna za vse funkcije vpletene v to, kar imenujemo skupen razum ali znanje.*

Moto: izobrazba, učinkovitost, stroke

Richard Dawkins

Citat: Izraz „dobro izobražen“ me spomni na hudomušno opazko Petra Medrwarja, da je „**uveljavitev srednje in pozneje višje izobrazbe ustvarila veliko populacijo ljudi, pogosto z dobro razvitimi literarnimi in učenjaškimi nagnjenji, ki so izobraženi daleč onkraj lastne sposobnosti razumskega razmišljanja.**

Iz knjige »Največja predstava na zemlji“, str. 161 opomba pod črto.

Robert Harris

Če se ekipi naloži delo, ki bi ga lahko opravil posameznik je to neučinkovitost na kvadrat.

Iz intervjuja v Financah, »Težava ni v velikosti marveč v prilagajanju« 4. januar 2013 .

Uhan Alojz

Notarske in odvetniške tarife so povem nepomembna težava. Stroka ni to, da se nekaj napiše, marveč je vsa tista trnova pot, da se najde in uresniči način operativne izvedbe.

Finance 12. september 2012.

Globalizacija in demografske spremembe ABCDE

*Okrogla miza (OECD in SURS) o merjenju in uporabi podatkov o družbenem napredku in blaginji 29. 11. 2010.
Brdo pri Kranju, avtor: Žiga Turk:*

ABCDE je kratica za pojave, ki bodo določali svetovni **razvoj**, **cilje in poudarjeno tudi smisel teh ciljev**:

A - Automation, avtomatizacija (vsega, kar je mogoče),

B - BRIIC, Brazilija, Rusija, Indija, Indonezija, Kitajska, hitro rastoče nove ekonomije bodo narekovale razvoj, manjša funkcijo socialne države po naših — evropskih merilih glede na evropske države in skupino PIIGS,

C - Climate Changes, podnebne spremembe ali vsaj prilagajanja tem spremembam (vse se draži in obdavčuje) veliko modruje in prilagaja,

D - Demographic Changes, demografski prehod, dolgoživa družba, posledice. Cena zdravja, oskrbe in pokojnine,

E - everything, e-vsega ali informatizacija vsega mogočega. žal z vse tudi generacijo 80+.

V letu 2010 je bil vrh, svetovna in naše finančna krize, nekaj se jih je pobralo drugim pomagajo trije dobri ljudje

Zaveze v Evropski Agendi 2020 fleksibilnost

Vseživljenjska fleksibilnost posameznika in človekovih asociacij. Velja tudi za seniorje in upokoјence, ki morajo na novo osmisliti in urediti svoj status in način življenja. Med drugim so nujne prilagoјene dodatne oblike zaposlovanja upokoјenih seniorjev in organizacija dela ter storitev za take cilje je nujna.

***Fleksibilnost** pomeni: prostorska ali teritorialna mobilnost, širok izobrazbeni spekter, sposobnost vstopati v projekte in jih sooblikovati ter tudi pripravljenost na nižje plače za več dela. Sposobnost sprotneга ocenjevanja in ovrednotenja lastnega in skupnega dela in sposobnost reagiranja na dogodke, ki posameznika čakajo v sicer negotovi prihodnosti.*

***Fleksibilnost** Prezaposlitveni pogoјi in deljeni ter delni delovni čas, so usoda te fleksibilnosti. Tako naj bi danes zaposleni in bodoči delavci postali fleksibilni in kreativni sodelavci podjetnikov ali delodajalcev.*

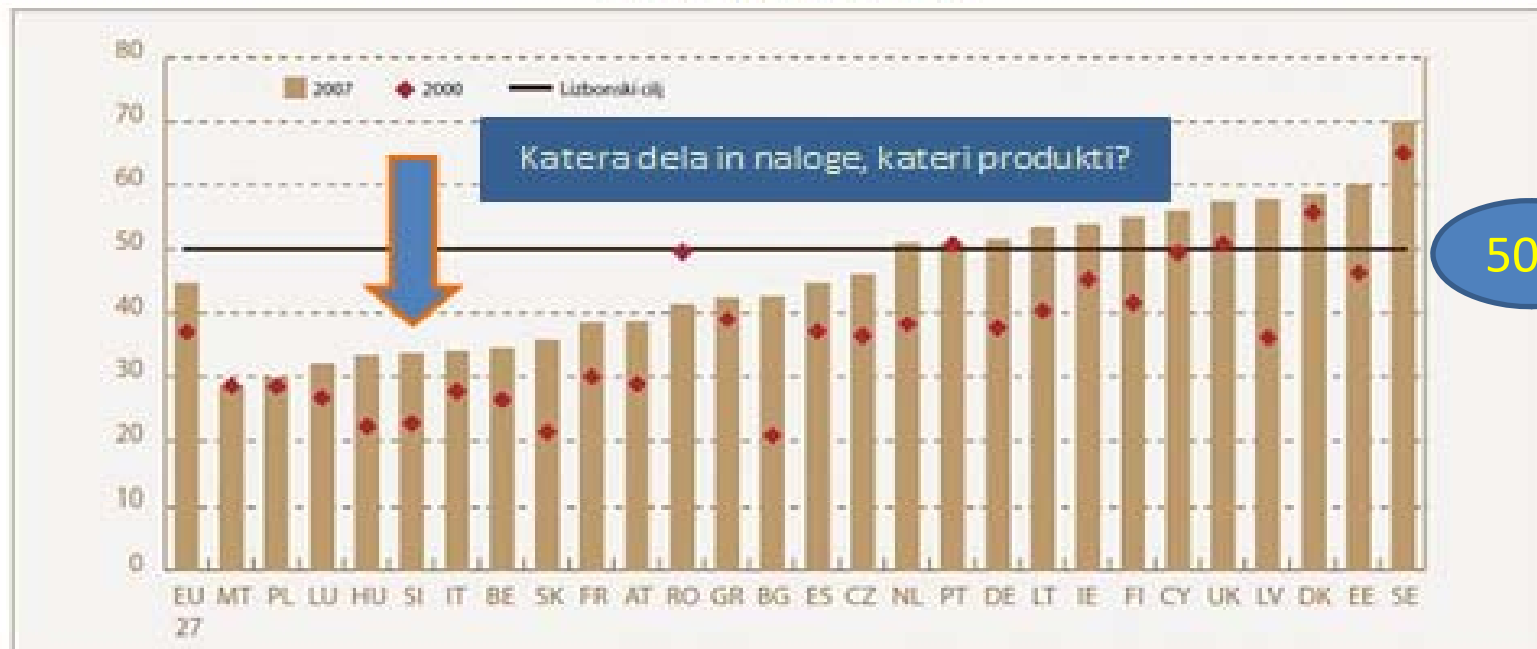
Brez dobrega - tudi certificiranega znanja informacijsko komunikacijskih (IKT) tehnologij to ni mogoče.

Po več virih (VDIn, The Economist ipd.) oblikoval Banovec).

Stare evropske zaveze in zaposlovanje starejših delavcev 55- 64

Spet en „dober“ cilj brez osnove

Lisbonski cilj ali Stokholmsko zavezo je v pogojih dolgožive družbe nemogoče izpolniti samo s pokojninskimi in zakoni o delovnih razmerjih, razvoj potreb dela je nuno vezana na IKT in druge veščine

Cilj 50% zaposlene kohorte ljudi med 55 in 64 letom do 2010 ni dosežen, pozabili so na razvoj produktov, ki so osnova za delovna mesta. Slovenije govori o novih delovnih mestih ne o produktih .

Evropske zaveze nove

Evropski svet je 27. marca 2010 sprejel nov dokument, ki redefinira lisbonske cilje na 4 glavne cilje, za nas sta zanimiva prvi in četrti: Citiramo.

- *Zagotoviti 75-odstotno stopnjo zaposlenosti žensk in moških v starosti med 20 in 64 let, tudi z večjo udeležbo mladih, starejših delavcev in nizko kvalificiranih delavcev ter z boljšim vključevanjem zakonitih priseljencev;*
- *Izboljšati raven izobrazbe, zlasti s prizadevanji, da bi zmanjšali stopnje osipa v šolah in da bi povečali delež prebivalstva s terciarno ali enakovredno izobrazbo, ob upoštevanju predlogov Komisije, pri čemer bo Evropski svet numerično vrednost teh ciljev določil junija 2010;*

Komentar: „akademizacija“ poklicev je lahko napačna strategija, posebej, če je plačilo po izobrazbi in preveč vsega v javnih ustanovah ali sektorju.

S čem gremo v nove zaveze - iščimo odgovore

V Sloveniji gremo izredno hitro v pokoj in to ne z znanjem IKT-ja

Stopnje delovne aktivnosti in deleži prejemnikov pokojnin, 50-69 let, 2. četrtnje 2012 SURS 30. marec 2013				
	Stopnja delovne aktivnosti (SI)	Stopnja delovne aktivnosti (EU-27)	Razlika odst.točke EU 27 – SI	Delež prejemnikov pokojnin
	v %			
50-54 let	75,0	75,9	0	7,3
55-59 let	47,6	64,1	-16.5	38,6
60-64 let	14,1	32,6	-18.5	87,5
65-69 let	7,3	11,0	-3.7	97,3
Razlika med stopnjo aktivnosti v EU27 in Slovenijo je osnovni problem naše razvojne politike – intrageneracijsko sodelovanje v populaciji 50 + je rešitev, NZUTD 2013 je samo delno primeren. Spremeniti je treba pogoje in seznaniti celo populacijo o tem velikem izhodiščnem problemu. Lisbonska zaveza 50% zaposlenih v starosti od 55-64 pomeni okrog 120 000				

Delovno neaktivni upokojeni seniorji 2012 Slovenija

Neaktivni, stari 50—69 let, ki so prejeli pokojnino, glede na razlog upokojitve, po spolu, Slovenija, 2. četrtnje 2012.

	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
	v 1 000			%		
Neaktivni, skupaj	202	91	111	100,0	100,0	100,0
<i>z izpolnjenimi upokojitvenimi pogoji</i>	171	74	97	84,3	80,6	87,4
<i>iz zdravstvenih razlogov</i>	20	13	7^M	9,9	14,5	6,1^M
<i>iz drugih razlogov</i>	12	4^M	7^M	5,8	4,9^M	6,5^M
^M manj natančna ocena — previdna uporaba, ^N za objavo premalo natančna ocena; Vir: SURS (Anketa o delovni sili), Avtorja: Lenart Lah, Irena Svetlin predelava iz excela Tomaž Banovec 31.3.2013.						

Novela zakona o urejanju trga dela (marec 2013) omogoča upokojemcem mesečno dopolnilno in začasno delo v višini 60 ur.
Ali bo kdo zaposlil upokojene informatike?

Slovenija 2012, Uporaba IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih

Obdobje v letih	1. četrtnetje 2009	1. četrtnetje 2010	1. četrtnetje 2011	Komentar - Dolgoživa družba, tudi upokojenci pridobivajo vsako leto tri dodatne mesece v pričakovanem trajanju dolžine življenja.
	delež (%)	delež (%)	delež (%)	
10 - 74	64	70	69	Stagnacija ali padec v celoti zaradi starejših (55 – 74 let)
16 - 74	62	68	67	Stagnacija ali padec na račun vključenih starejših (55 – 74 let)
10 - 15	98	96	97	Skoraj popolna vključenost
16 - 34	91	95	95	Skoraj popolna vključenost
35 - 54	66	73	73	Ni kaj spremeniti - v pokoj gremo pri 60-letih
55 - 74	22	28	29	Zaskrbljujoče, vključenost (cilji – neuresničeni)

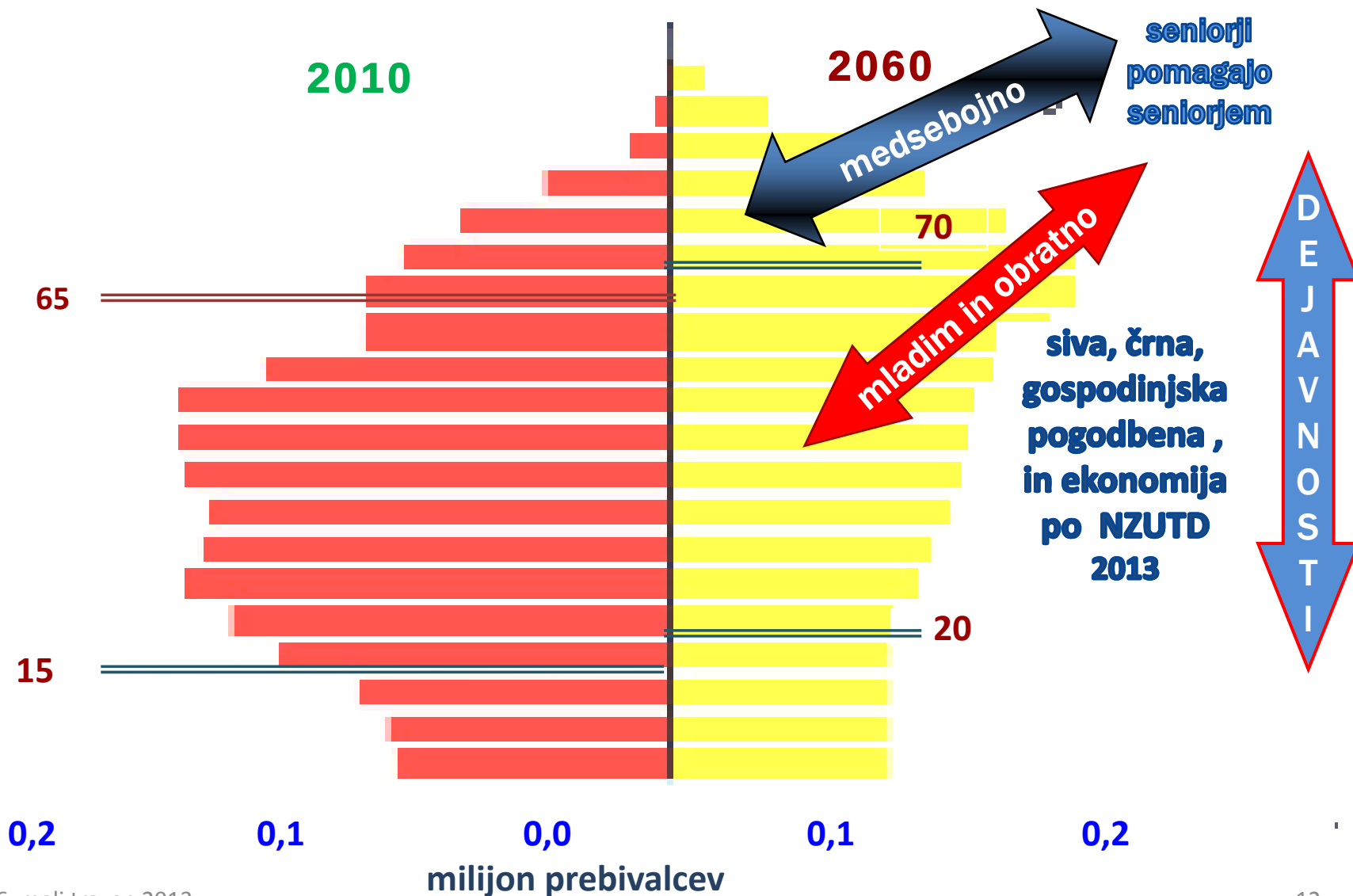
Podrobni podatki SURS-a so na www.stat.si, avtorica: [Polona Zdešar](#) SURS, dodelal T., 5. oktober 2012, Prva objava. Poleg tega poteka še nekaj vzporednih anket na včasih premajhnih vzorcih. Kaj vzame politika za razvojno osnovo pa praviloma ne vemo.

Slovenija - Prebivalstvena struktura 2010 in 2060

Aktivno prebivalstvo
v 2010 od 15 do 64 let

PREDLOG

Aktivno prebivalstvo
v 2020(?) od 20 do 70 let

Vprašanja kako delati kaj producirati

1. *Kako dobiti dovolj dela ali delovnih mest in produkte, ki imajo ustrezno dodano vrednost, še za okrog 120.000 ljudi s statusom starejših delavcev. Del zaposlitvenih možnosti je tudi v **intrageneracijskem zaposlovanju in prostovoljstvu** v tej – vedno večji skupini seniorskega prebivalstva.*
2. *Kako **pripraviti in izobraziti ter obdržati v delovni kondiciji** ljudi te skupine za naloge in dela, ki imajo tak socialni in ekonomski pomen? Naloge strok niso samo opisati problem, izvajanje*
3. *Ali smo **politično in drugače ter na osebni ravni sploh pripravljeni** na uresničevanje takih zavez? Anketne raziskave kažejo, da večina upokojenih seniorjev in seniork ne razmišlja o novih in drugačnih formalnih zaposlitvah, če v to niso prisiljeni (Eurostat, SURS).*
4. *Ali je možno kakovostno živeti dolgoživo družbo in vse omejene izzive ABCDE, če nismo osvojili potrebnega **IKT znanja in veščin za e-everything**, ki poganja tretjo svetovno obliko globalizacije.*

Forum IKT50+ Dolgoživa informacijska družba

Cilji in predlogi

- 1. **Promocija dela** Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS), Slovenskega društva informatika (SDI), Univerze za tretje življenjsko obdobje (UTŽO) in drugih institucionalnih članov Forumu IKT-50+ na področju seznanjanja z IKT-jem ali informatizacije storitev za starejše ljudi.*
- 2. **Vplivanje na napovedane potrebne in napovedane razvojne politike** (strategije, reforme), da bi primerno utemeljili možnost starejših ekspertov in informatikov za razumevanje, obvladovanje ter potrebna ravnanja v pogojih dolgožive informatizirane družbe .*
- 3. Ustvariti in uveljaviti možnosti, da seniorji **vzdržujejo in povečujejo svoja znanja in veščine** tudi po Novele Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A)*
- 4. Analizirati in obveščati ponudnike opreme ter storitev z IKT-področja o velikosti trga s skoraj 600. 000 upokojenimi seniorji in seniorkami .*
- 5. Posebno skrb posvetiti bivalnim razmeram, transportu in drugi infrastrukturi z vidika pričakovanj in potreb seniorjev ter z vidika možnosti za informatizirano delo doma in za neposredno podporo gospodinjstvom s promocijo novih modernih rešitev za varno bivanje.*

FIKT 50+ Cilji in predlogi

- 6. Vzpostaviti seznane ter omrežje zainteresiranih posameznikov in njihovih združenj ter omogočiti posredovanja njihovih znanj ter storitev v začasni in dodatnih oblikah dela seniorjev upokojencev.*
- 7. Predlagati in pomagati državi, sindikatom in delodajalcem pri uveljavljanju vseživljenjskega izobraževanja tudi za generacijo 50+ in posebej za skupino starejših delavcev (55 – 64) in že upokojene seniorje vključevati v vsaj delno aktiven delovni status.*
- 8. Predstavitve ugotovitev ter usmeritev države in organizacij, ki skrbijo za »srebrno informatiko« in ustanovitev Forum za IKT-50+, ki bo skrbel za več stopenj uporabniško usmerjenega dopolnilnega izobraževanja in posredovanja storitev dela seniorjev ekspertov tudi v okviru začasni dopolnilni zaposlovanj.*

Program dela Forum IKT50+ v podrobnosti je na spletni strani Slovenskega društva informatika in Zveze društev upokojencev Slovenije

Hvala lepa!